

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Vår ref.
22/00920-9

Deres ref.
22/1719

Dato
17.06.2022

Svar på høring - NOU 2022: 2 Akademisk yringsfrihet

NMBU viser til høringsbrevet datert 31. mars 2022, og vil komme med noen kommentarer til rapporten. Utvalget har skrevet en grundig rapport som tar opp mange aktuelle problemstillinger. Akademisk yringsfrihet er svært viktig i kunnskapsbasert politikk- og samfunnsutvikling og må holde høy kvalitet og integritet.

NMBU vil kommentere noen av forslagene til tiltak under.

Forslag til lovendringer

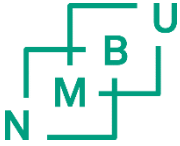
Utvalget fremmer forslag om noen endringer i universitets- og høyskolelovens §1-5. Forslagene berører ulike sider. Særlig forslaget om at den akademiske friheten også gjelder at universiteter og høyskoler ikke kan gis pålegg eller instruks på innholdet i formidlingen. NMBU er enige i det forslaget. Rapportens omtale av ytre påvirkninger på akademisk yringsfrihet støttes; politikere bør være bevisst på hvordan de omtaler forskning og forskere som de er uenige i. NMBU støtter også forslaget om at ansatte og studenter skal gis tilstrekkelig opplæring i akademisk frihet. NMBU støtter også forslaget om et nytt punkt 7 om at ansatte i undervisnings og forskerstilling har en rett og faglig ansvar for å drive faglig formidling. Det er en presisering av den retten og ansvaret som allerede ligger der.

Finansieringsindikator og utviklingsavtale

Vi har i høringssvaret vårt til Hatlen-utvalgets rapport om finansiering av universiteter og høyskoler om bruk av utviklingsavtaler og en formidlingsindikator.

NMBU er usikker på at det skal være krav om formidling i alle utviklingsavtaler som foreslått av Kierulf-utvalget. I enkelte tilfeller vil det absolutt være aktuelt å ta in et delmål på formidling, men vanskelig å se hensikten med å ha det som krav. Særlig gjelder dette om utvalgets foreslåtte endringer i UH-loven gjennomføres. Utviklingsavtalen skal vel ikke inneholde noe om at NMBU skal følge norsk lov?

Det står i denne NOU'en at om man foreslår endringer i finansieringssystemet må en formidlingsindikator vurderes på nytt. Det er i alle fall ikke noen god grunn for

å etablere en indikator på formidling om det nesten blir den eneste indikatoren tilbake. En slik indikator vil være en ganske krevende øvelse å innføre, noe kravene de selv beskriver viser. Vårt inntrykk er at dette vil bli byråkratisk, og kanskje ta ressurser fra institusjonens arbeid med å få økt formidling.

Kultur for akademisk ytringsfrihet

Utvalget fremhever at akademisk ytringsfrihet er en forutsetning for utøvelse av den individuelle del av den akademiske frihet. Dette gjelder i alle de tradisjonelle akademiske arbeidsoppdrag – forskning, undervisning og formidling.

NMBU støtter utvalgets vurdering av at det må bygges en kultur for akademisk ytringsfrihet. En slik kultur kan ikke vedtas ovenfra, den må bygges, ikke minst nedenfra, hver dag. Denne byggingen er i hovedsak institusjonens ansvar. Det er en viktig del av samfunnsoppdraget å formidle våre forskningsresultater, og bidra til en kunnskapsbasert diskusjon i samfunnet. Ikke minst ønsker NMBU å få formidlet det faglige grunnlaget for å gjennomføre en bærekraftig utvikling. Utvalget legger frem utkast til en *erklæring om akademisk ytringsfrihet* (tiltak 6), og foreslår ti *ytringsvettregler* (tiltak 7). Begge legges frem for å stimulere videre diskusjon og bevisstgjøring. LANDSAM støtter både tiltakene og hensikten med disse.

Råd til myndighetene – nasjonale tiltak:

Myndighetene bør i sin kommunikasjon, både politisk og gjennom administrativ oppfølging, peke på viktigheten av akademisk ytringsfrihet og at dette er en avgjørende del av akademias oppdrag. Myndighetene må ikke legge føringer for slike ytringer eller unødig undergrave tilliten til forskningsbasert kunnskap. NMBU mener dette er et viktig punkt, som følger av rapportens klargjøring og diskusjon av akademisk ytringsfrihet og som kan bidra til å sikre at noen sentrale implikasjoner av de foreslåtte endringene i Universitets- og høyskoleloven blir fulgt opp (som det å ivareta individer ytringsfrihet). Rapporten kunne i tillegg lagt større vekt på at staten har et ansvar for å sikre at alle samfunnsaktører i privat og offentlig sektor kjenner til hva akademisk ytringsfrihet faktisk betyr.

Vennlig hilsen

Curt Rice
Rektor

Lars Atle Holm
Administrasjonsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.